Je moet het cadeau uitpakken!

Deskundige snoei geeft een plant die volop bloeit

"Je zou wensen dat 10% van de bevolking naar de kerk zou gaan"
Wilco Veltkamp, vlootpredikant

Geloofsgroei

WegWijs

bijbelstudiebond
lezenlerenleven

september oktober 2014 | jaargang 68, nr. 5

Inhoud

4 **Groeien is strijden** | Jan Bollemaat
Bijbelstudie Kan geloof groeien; is dit cadeau van God dan nog niet compleet? Met Gods geschenk is niets mis, maar dat kun je van de ontvanger niet zeggen. Die moet aan het werk en dat is niet gemakkelijk.

8 **Training is van levensbelang** | Jan Bollemaat
Uitwerking Geloofsgroei vergt intensieve training. Daarvoor heb je goddelijk licht, levend water en deskundige snoei nodig. Die vind je in de kerk, het trainingscentrum van Gods Geest. Maar ook thuis als je bezig bent met je dagelijkse godsdienstoefening.

12 **"De militaire wereld is directer en confronterender dan de burgermaatschappij"** | Frits Tromp
Interview Voor Wilco Veltkamp bestaat zijn werk als vlootpredikant voor een groot deel uit 'walking and talking around': hij loopt rond tussen de militairen en luistert naar hun verhalen. Lang niet alle gesprekken gaan over het geloof, maar wel over wat de militairen bezighoudt.

16 **Koning in de knel** | Joke Heijs
Het verleden actueel De eerste fase van de schoolstrijd was beëindigd. Iedereen had de vrijheid om een eigen school te stichten binnen bepaalde deugdelijkheidkaders. Maar niet elke school werd in gelijke mate uit de schatkist betaald. Daarover ging de schoolstrijd in de tweede helft van de 19e eeuw, uitlopend op het Volkspetitionnement van 1878.

Verder

Truus Pap 15
Afstanden Woongenot 18
Leerhuis Guido groeide in geloof 20
Extra One way or another 21
Boeken 22
Die gelooft zal leven 25
Werkcongres Voorbeeldige Voorbeelden 26
In het volgende nummer 27

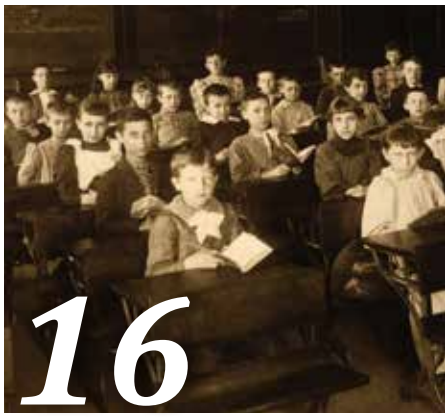

'Laat uw enthousiasme niet bekoelen,
maar laat u aanvuren
door de Geest en dien de Heer'

Romeinen 12:11

Groeien in geloof

Als je deze *WegWijs* in de bus krijgt is het verenigingsseizoen alweer volop aan de gang, terwijl ik dit stukje schrijf in vakantietijd. Het is hoogzomer. We genieten van het mooie weer, fietsen of wandelen nog een rondje en zitten 's avonds lekker lang buiten. Heerlijk, even geen vergaderingen, bijeenkomsten of verenigingen. Maar ook geen voorstudie, minder artikelen te lezen en minder bijbellezen. Het is dan net of mijn geloof ook een beetje indut.

Met onze bijna-volwassen kinderen hebben we het daarover. Als je op eigen benen komt te staan mag je eigen keuzes maken. Keuzes voor studie en opleiding, voor vriendschappen en verkering, voor woonplaats en studentenvereniging. Maar ook keuzes in kerkgang, tijd voor bijbellezen en gebed. Zonder de regels van thuis is het moeilijk hierin vol te houden. Wat is je geloof dan waard. Gelóóf je eigenlijk nog wel... We willen onze kinderen het geloof zo graag meegeven, maar ze zullen op enig moment hun eigen keuzes moeten maken.

Als je op eigen benen komt te staan mag je eigen keuzes maken

En mijn eigen geloof, hoe staat het daarmee als het in vakantietijd zomaar indut? Hoe minder tijd ik maak voor bijbellezen en gebed, hoe meer God op afstand komt te staan in mijn leven. En ik ben vast niet de enige bij wie dat zo werkt...

We hebben elkaar hard nodig om samen te groeien in geloof. Om elkaar te stimuleren in bijbellezen en schriftstudie. Om elkaar te bemoedigen en aan te sporen.
Bovenal hebben we Gods genade en liefde, zijn Geest nodig om te volharden in geloof, hoop en liefde. Wij én onze kinderen en volgende generaties. Tot Christus terugkomt. Maranata!

Katrien Janssens-Salomons, voorzitter Bijbelstudiebond

Groeien is strijden

Geloof is een cadeau van God. Hij geeft het. Geeft Hij geschenken die niet af zijn en nog moeten groeien? Als dat zo is, hoe gaat dat dan? Kun je groeien in geloof?

Wat is geloven eigenlijk? De Bijbel spreekt over een groot geloof: de centurio (Mat. 8:10) en de Kanaänitische vrouw (Mat. 15:28). Maar we lezen ook over de twijfelende, kleingelovige Petrus.

Geloof

- De Heer Jezus maakt duidelijk wat geloven is, waar het vandaan komt en welk doel het heeft: 'Toch kan niemand bij mij komen, tenzij de Vader die mij gezonden heeft hem bij me brengt (...) ik verzeker u: wie gelooft, heeft eeuwig leven' (Joh. 6:44-47).
- Paulus zegt in Efeziërs 2:8 dat we door Gods genade gered zijn, dankzij ons geloof en dat is een geschenk van God.
- In Hebreeën 11:1 lezen we dat het geloof de grondslag, het fundament, is van onze hoop en ons overtuigt van dat wat niet gezien kan worden.

- Met zondag 7 van de Heidelbergse Catechismus belijden we dat geloven een stellig weten en een vast vertrouwen is.
- Artikel 22 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis maakt prachtig duidelijk dat de Geest in ons hart waar geloof ontsteekt, dat Jezus Christus met al zijn verdiensten omhelst. Het geloof is een middel om tot Christus te komen. Het is Christus die ons redt.

In het geloof krijgen we de werkelijkheid van Christus te zien. Dit gaat verder dan 'iets' van Christus weten of kennen, al hoort dat er zeker bij. Geloven is een vast vertrouwen en dat is heel persoonlijk.

Zwaar

Geloven is amen zeggen op Gods Woord. Dit kan samengaan met een intense worsteling of strijd, want je aan de HEER toevertrouwen is geen automatisme, niet het resultaat van een goede opvoeding. Jeremia deelt ons zijn worsteling met God mee: 'HEER, u hebt mij verleid, en ik ben bezweken, u was te sterk voor mij en hebt mij in uw greep gekregen' (Jer. 20:7a). Jeremia erkent dat God zijn angst en weerstanden heeft overwonnen. Die strijd was zwaar, want hij wilde wel dat de baarmoeder zijn graf was geworden (v. 17).

Samen met papa of mama kan het wel een beetje

Geloven brengt Christus in ons leven, maar dat is niet eenvoudig. Laat ik mij in heel mijn leven, in alles leiden door Jezus Christus? Is Hij echt het middelpunt van mijn leven? Dat is geloven.

Een gelovige kan niet zonder het dagelijkse bijbellezen, bijbelstudie, bidden en kerkdiensten waarin het Woord verkondigd wordt. Er is kennis nodig om Christus lief te hebben en in Hem te geloven. Daarvoor ontvangen wij de Bijbel: '... opdat u gelooft dat Jezus de messias is, de Zoon van God, en opdat u door te geloven leeft door zijn naam' (Joh. 20:31).

Slagvaardig

In de Bijbel zien we profeten en apostelen die voortdurend het volk van God terugroepen. 'Maar zo hebt u Christus niet leren kennen!' (Ef. 4:20). De profeet Amos zegt: 'Zoek het goede, niet het kwade. Dan zullen jullie leven, en dan zal de HEER, de God van de hemelse machten, met jullie zijn' (Am. 5:14). Leren geloven is elke dag je bekeren.

Geloven in Christus kan alleen door met Hem verbonden te zijn. Het Woord van God is het schild van het geloof. Door de Bijbel te gebruiken ben je bewapend met het zwaard van de Geest. Lees de verzoekingen van Jezus in de woestijn eens met deze ogen (Mat. 4). Jezus is daar slagvaardig met het Woord en Satan delft het onderspit.

Uitpakken

Kan het geloof, dat cadeau van God, nog groeien? Eén druppel waar geloof ter grootte van een nanomilliliter is toch voldoende? Gods cadeau is helemaal compleet. Het geloof dat God geeft is inderdaad gaaf, goed en compleet. Alleen dit kan niet van de ontvanger, de gelovige, gezegd worden. Die is zondig, zwak, onzeker, twijfelend en beperkt.

Stel, je geeft iemand een complete doos met treinmaterialen. Alles zit erin: treinstellen, spoorbanen, stations enzovoort. Dan maakt het wel uit wie deze doos gaat gebruiken: een baby, een vierjarige, een puber, een handige Henk of een onhandige Otto. De ontvanger en zijn mogelijkheden zijn heel belangrijk voor het uiteindelijke gebruik. Is er groei mogelijk? Wel bij de gebruiker, niet bij de doos, die is compleet.

In het wisselende landschap krijgen we een uitmuntende routekaart

Dit kun je doortrekken naar geloven. Mijn bestaan is in God ontstaan. Er is Iemand die mij heeft gevormd (Ps. 139:13) en: Hij blaast de levensadem in mij (Gen. 2:7). Je bent door God gewild en geliefd. Dit geven ouders door aan hun kind: welkom kind van God en kind van ons. De opdracht is: leer dit kind God kennen en liefhebben. Om daarin te groeien moet je het cadeau uitpakken. Dat doe je passend bij de leeftijd en mogelijkheden. Het is niet

Wat houdt geloofsgroei concreet in? Het is groeien in kennen, verwonderen, belijden, begrijpen en doen wat de Heer vraagt. Geloven is een werkwoord. De Heer Jezus maakt duidelijk dat de werken van barmhartigheid onderdeel zijn van het oordeel (Mat. 25:40). We hoeven niet allemaal hetzelfde te kunnen en te kennen. De een kan een mooie inleiding maken voor de bijbelstudieclub en de ander brengt liever een bezoekje bij een zieke broeder of zuster. Ieder mag groeien in zijn gaven en mogelijkheden (Rom. 12 en 1 Kor. 12).

moeilijk om dat concreet te maken met het voorbeeld van de trein. Iedereen begrijpt dat een vierjarige nog niet geschikt is om alleen te spelen met een elektrische trein, maar samen met papa of mama kan het wel een beetje.

Levensweg

Groeien in geloof is Christus ontdekken. Hem kennen in zijn liefde, lijden, sterven en heerlijkheid en beseffen dat Hij ons daarin wil laten delen. Het valt op dat de Heer Jezus mensen complimenteert met een 'groot geloof' wanneer ze dit erkennen. Schokkend dat hierin niet-Joden de Joden voorgaan. In de evangeliën zien we dat zelfs de discipelen een lijdende Heer nog niet konden accepteren (Petrus: dat lijden zal zeker niet gebeuren! Mat. 16:22). Wie Christus erkent als de lijdende Mensenzoon en Hem belijdt als de verheerlijkte messias heeft een groot geloof.
De Heer noemt Petrus 'kleingelovige' om zijn ongeloof en twijfel.

Onze levensweg kent verschillende fases, er zijn soms scherpe bochten en onoverzichtelijke kruisingen en soms neem je een verkeerde afslag. In dit wisselende landschap krijgen we een uitmuntende routekaart: de Bijbel.

De grote dag

God stelt jong en oud voor de keus: geloof je Mij? Christus vraagt aan zijn leerlingen: 'Willen jullie soms ook weggaan?' (Joh. 6:67). Ook al is het geloof door God gegeven, je wordt wel opgeroepen om te kiezen. Schitterend is het antwoord dat Petrus geeft: 'Naar wie zouden we moeten gaan, Heer? U spreekt woorden die eeuwig leven geven' (Joh. 6:68).

Dit leven doet ertoe. Het is door God gegeven en Hij is ook het einddoel. De oproep is: leef in verbondenheid met de levende God. Dat gaat niet vanzelf: 'Laten we dus alles op alles zetten om te kunnen binnengaan... (Hebr. 4:11), want er is ook een andere kant: 'en zo voorkomen dat ook maar iemand dit voorbeeld van ongehoorzaamheid volgt en te gronde gaat.'

Oproep: leef in verbondenheid met de levende God

Daarom zegt Paulus aan het eind van zijn leven niet: ik ben blij dat het erop zit, maar: '... ik heb de goede strijd gestreden, de wedloop volbracht, het geloof behouden. Nu wacht mij de krans van de gerechtigheid die de Heer, de rechtvaardige rechter, aan mij zal geven op de grote dag; en niet alleen aan mij, maar aan allen die naar zijn komst hebben uitgezien' (2 Tim. 4:7-8).

J.H. Bollemaat is docent Godsdienst en Mens en Religie op Greijdanus Zwolle; hij woont in Dalfsen

Samenvatting

Kan geloof groeien; is dit cadeau van God nog niet compleet? Jazeker wel, maar omdat je dat niet van de ontvanger kunt zeggen moet je aan het werk. De opdracht is om God te leren kennen en liefhebben. Dus: het cadeau uitpakken en ermee aan de slag gaan, passend bij de leeftijd en mogelijkheden. Geloofsgroei is een proces, het is Christus ontdekken: Hem kennen in zijn liefde, lijden, sterven en heerlijkheid. En je realiseren dat het voor jou is. Daar heb je levenslang je handen vol aan.

Hoofd

- Groeien kan alleen wanneer je verbonden bent met Jezus Christus. Dit komt duidelijk uit in Johannes 15. Wat maakt dit gedeelte heel concreet? Gebruik ook Psalm 1.
- Wat maakt Jezus in Johannes 13 duidelijk met betrekking tot ons geloof? Let op vers 8.
- Geloof wordt ook op de proef gesteld. Hoe moet je dat zien? Gebruik in je reactie Jakobus 1:3-8 en een paar teksten uit het artikel.
- Jezus kreeg eens de vraag: 'Wat moet ik doen om het eeuwige leven te krijgen?' (Mar. 10:13-31) Herken je deze vraag? Welk antwoord kreeg de vraagsteller? Let op de reactie van de discipelen.
- Is de groeikracht van geloof onbeperkt?

Hart

- Geloven doe je niet in je eentje, dat leert de Bijbel op verschillende plaatsen, onder andere in Hebreeën 11 en 12? Wat betekent dit voor jouw geloofstraining?
- Er is vandaag een sterke tendens om geloven vooral te zien en te benaderen vanuit het gevoel. Wat zijn daarvan de sterke en zwakke punten?
- Voelt jouw geloof ook wel eens als een bonsaiboom: veel snoei, weinig groei?

Handen

- Geloven kent veel onderdelen: stellig weten, vast vertrouwen, belijden enzovoort. Hoe zie je dat terug in jouw leven? Betrek hierbij enkele bijbelteksten uit het artikel.
- Heeft jouw gemeente/wijk een geloofstrainingsschema? En jijzelf? Zijn er verbeterpunten?
- Spreek met elkaar door over het gebruik van de sacramenten: hoe versterkend zijn ze voor je geloof? Hoe bereid jij je voor? Hoe vaak zou je avondmaal willen vieren? Elke zondag? Elke maand?

Stellingen

- Je kunt je kind veel geven, maar het geloof niet.
- Bid om meer geloof en het zal je gegeven worden!
- Geloof verzet bergen. Denk om de ravage!
- Gebruik mosterdzaad als grondbedekking in je hart: goed tegen onkruid.

Opdracht

- Elke fase van de levensweg kent eigen kansen en bedreigingen. Deel ze samen vanuit je eigen leven.

Voor werkvormen: www.steunpuntbijbelstudie.nl

Training is van levensbelang

Stilstand is achteruitgang. Voor groei, vooruitgang, is dus oefening, training nodig. Doe je het alleen of met anderen? Hoe, waar, waarmee en met wie train je? En stimuleer je elkaar?

Geloofsgroei kan alleen door verbonden te zijn met Christus; daarvoor is onder andere bijbelstudie en gebed nodig. Wat is de bijdrage van de kerk hierin en benutten we alle mogelijkheden? Is geloofsopvoeding indoctrinatie?

Inprenten

'Is het niet altijd een vorm van mishandeling om kinderen overtuigingen toe te dichten waarover ze vanwege hun leeftijd nooit hebben nagedacht?' (*God als misvatting*, p. 339). Heeft de atheïst Richard Dawkins gelijk als hij dit schrijft? In allerlei groepen en sekten worden mensen die toetreden gehersenspoeld. Je mag niet anders denken dan de grote leider. Zit de christelijke geloofsopvoeding ook in deze sfeer?

We zien overeenkomsten en herkennen een aantal onderdelen. Opvoeding is

nooit waardevrij en vrijblijvend. Maar er zijn ook fundamentele verschillen aan te wijzen en die maken het verschil. Jonge mensen onderwijzen in de cultuur, maatschappij en natuur is een volstrekt normale zaak. Zo begeleid je hun ontwikkeling en leer je hen in de samenleving hun eigen plekje in te nemen. Dat doet ieder weldenkend mens. We onderwijzen waarvan we overtuigd zijn dat het waar is, anders verkondig je onzin. Geloofsopvoeding doet niet anders. Overtuigd van de waarheid getuigen we indringend van het evangelie aan onze kinderen. We dwingen hen (en anderen) niet om te geloven. Immers zelfs Jezus vraagt: 'Willen jullie soms ook weggaan?' (Joh. 6). Geloofsopvoeding laat de rijkdom zien, dringt er ook op aan: geloof het evangelie.

Wie wil groeien, moet eten en trainen

De HEER vraagt van ouders dat ze dit zullen doen: kinderen zijn immers een geschenk van God en als eigenaar mag Hij de opdracht tot geloofsopvoeding ook geven. Ouders kennen Hem als de God van het verbond. Hij verbindt Zich met mensen en zijn liefde gaat aan ons liefhebben vooraf (1 Joh. 4:10). Mozes geeft het volk de opdracht: 'Prent het uw kinderen in en spreek er steeds over, thuis en onderweg…' (Deut. 6).

Groei en snoei

Zet je mooiste plant in een donkere kast en vergeet hem een paar weken. Je weet: hij overleeft het niet. Hij kan niet zonder licht en water.
Geloof kan ook niet zonder licht (Joh. 8:12) en levend water (Joh. 4:10). De Heer Jezus maakt dat zelf duidelijk wanneer Hij Zich voorstelt.

> Dagelijkse training is bijbellezen en erover nadenken: wat wil de HEER, mijn God, hier tegen mij zeggen? Een dagboekje is ook geschikt voor de dagelijkse training. Is het bijbellezen aan tafel een verplicht ritueel? We gaan dan drinken uit de levensbron, Christus. De (goede) gewoonte is na het eten uit de Bijbel lezen, maar zou het niet mooier zijn om eerst je te voeden met Christus? Neem er de tijd voor, praat erover door: wat bedoelt de HEER hier? Hoe neem ik dit gedeelte mee in mijn leven? Een stille tijd, een moment op de dag, om alles los te laten en je uitsluitend te richten op een bijbeltekst en dat afsluiten met een lied en gebed. Er zijn veel manieren om met het Woord bezig te zijn. Doe het eerbiedig en gelovig.

Naast voeding is snoeien een belangrijke handeling voor een plant. Deskundige snoei geeft een plant die volop bloeit. Dit beeld gebruikt de Heer Jezus in Johannes 15. In Hebreeën 12 lees je dat God zijn kinderen berispt (v. 6) en door die vermaning ga je vruchten van geloof voortbrengen. Zijn we vandaag ons hiervan wel voldoende bewust? Geloofsgroei kan niet zonder deskundige snoei: leg de last van de zonde af (v. 1).

Trainingscentrum

Elke sporter weet dat wekelijkse training noodzakelijk is. Je moet er zijn en actief meedoen. Doe je dat niet en sla je regelmatig de training over, dan zegt de trainer: jij kunt de wedstrijd niet spelen. Het is dit beeld dat Paulus aan Timoteüs geeft: 'Oefen jezelf in een vroom leven' (1 Tim. 4:7b). 'Oefen u in de godsvrucht' (NBG '51). God dienen vraagt intensieve training. Niet af en toe eens trainen, nee, trainen is een opdracht, een gebod: 'Oefen je.' Timoteüs moet dit doen in zijn ambt: bijbellezen, preken en onderwijzen (1 Tim. 4:13). Paulus zegt: 'Strijd de goede strijd van het geloof, win het eeuwige leven' (1 Tim. 6:12).

Zien we vandaag bijbellezen, bidden en zingen op die manier? Is het werkelijk ons verlangen elke zondag naar de kerk te gaan, het trainingscentrum van Gods Geest? Een sporter wil in conditie blijven en zorgt voor een gezonde leefstijl. Als gelovige wil je dat toch ook?

De kerk, het trainingscentrum van Gods Geest

De kerk heeft te zorgen voor goede oefeningen in een vroom leven of in godsvrucht. Het Woord, Christus, moet verkondigd worden. Dat zegt Jezus in Johannes 15:5: 'Als iemand in mij blijft en ik in hem, zal hij veel vrucht dragen.' Je krijgt gemakkelijk de indruk dat we de dominee die preekt gaan beoordelen, maar hij hoeft niet gewogen te worden; het Woord moet overwogen worden. Christus komt naar ons toe, hoe ontvangen wij Hem?

Versterkende middelen

Het Woord van God is levensbrood en daarom levensbelangrijk, maar

God geeft daarnaast ook sacramenten. Calvijn noemt de prediking en de sacramenten hulpmiddelen voor ons geloof. De sacramenten onderstrepen, versterken en garanderen de beloften van het evangelie. Ze voegen niets nieuws toe, maar maken het gehoorde Woord, Christus, zichtbaar. Dat heeft ons zwakke geloof nodig. De sacramenten bezitten geen zelfstandige kracht, maar de heilige Geest geeft er kracht aan door ze te verbinden met Christus. Hij staat centraal. Hij is en blijft het middelpunt van ons geloof. Doop en avondmaal zijn geloofsversterkende middelen die God ons aanreikt. In het heilig avondmaal proeven we het verlossingswerk van Christus. We eten en drinken Christus als een volkomen verzoening voor al onze zonden. Het avondmaal is ook Gods snoeimes: weg met die last van de zonden, dan kun je vruchten dragen en gaan bloeien. Wat is dit een enorme diepte van Gods rijkdom, wijsheid en kennis. Niet te begrijpen, maar dankbaar en gelovig ontvangen.

Het avondmaal is ook Gods snoeimes

Als je hierover nadenkt, komt de vraag op: waarom vieren de gereformeerde kerken zo spaarzaam het avondmaal? Hebben we de geloofsversterking niet meer zo nodig? Uit Handelingen 20:7 krijg je de indruk dat de eerste christelijke gemeenten elke zondag het avondmaal vierden. Van Calvijn is bekend dat hij dat ook graag wilde. We zijn in de geschiedenis iets kwijtgeraakt.

Jezus zegt: 'Ik ben...
- het levensbrood
- het licht van de wereld
- de deur voor de schapen
- de goede herder
- de opstanding en het leven
- de weg, de waarheid en het leven
- de ware wijnstok

Al deze beelden maken duidelijk dat leven zonder Christus onmogelijk is.

Trainingsprogramma

Geloofsgroei vraagt training van ons lichaam (de gemeente van Christus, 1 Kor. 12), daarvan is Christus het hoofd (Ef. 4:15). In discussies hoor je soms een pleidooi voor meer 'hart' en minder 'hoofd'. Eerlijk gezegd kan ik hier niet veel mee. Een goed trainingsprogramma bevat alle onderdelen. Een voetballer met een goed balgevoel komt zonder een goede conditie echt niet in de wedstrijd. Een ongeëvenaard trainingsprogramma voor geloofsgroei biedt de Heidelbergse Catechismus. Bekijk dit programma: de rijkdom van de Bijbel komt heel direct en persoonlijk naar je toe. Wie wil groeien, moet eten en trainen. Lees je Bijbel, bid elke dag dat je groeien mag.

J.H. Bollemaat is docent Godsdienst en Mens en Religie op Greijdanus Zwolle; hij woont in Dalfsen

Literatuur

Tom Wright, *Gewoon Jezus*, Van Wijnen Franeker, 2013.
Tim Keller, *Kruistocht, het leven van koning Jezus*, Van Wijnen Franeker, 2011.
Jan Bollemaat, *Samen op weg naar Vader*, gemeenteschets 23, 2011.
Jos de Kock, Anneke Meester-van Laar, Johan Roeland en Pieter Vos (red.), *Jong*, Buijten & Schipperheijn Amsterdam, 2010.
Jan Bollemaat, *Ik zie je. Samen gelovig op weg naar vader* (hfdst. 2), Woord en Wereld Bedum, 2009.
Johannes Calvijn, *Institutie boek 3* (hfdst. 2), vertaling dr. C.A. de Niet, Hertog Houten, 2009.
Wim Rietkerk, *Die ver is, is nabij*, Kok Kampen, 2005.
Egbert Brink, *Het Woord vooraf* (hfdst. 13), Vuurbaak Barneveld, 2004.
G. de Lange, *Leren wandelen aan Vaders hand,* Buijten & Schipperheijn Amsterdam, 1997.

Samenvatting

Geloofsgroei vergt intensieve training. En overtuigd van de waarheid wil je niets liever dan je kinderen er ook in betrekken. Zo zullen zij ook verlangen om te groeien en te bloeien. Daarvoor heb je goddelijk licht, levend water en deskundige snoei nodig. Wat zijn er veel mogelijkheden voor! In de kerk, het trainingscentrum van Gods Geest, met doop, avondmaal, prediking en verzoening. En thuis met je dagelijkse bijbellezing en het overdenken van Gods Woord, bidden en zingen. Je hebt het zo nodig voor een gezonde levensstijl, om vroom en godvruchtig te leven.

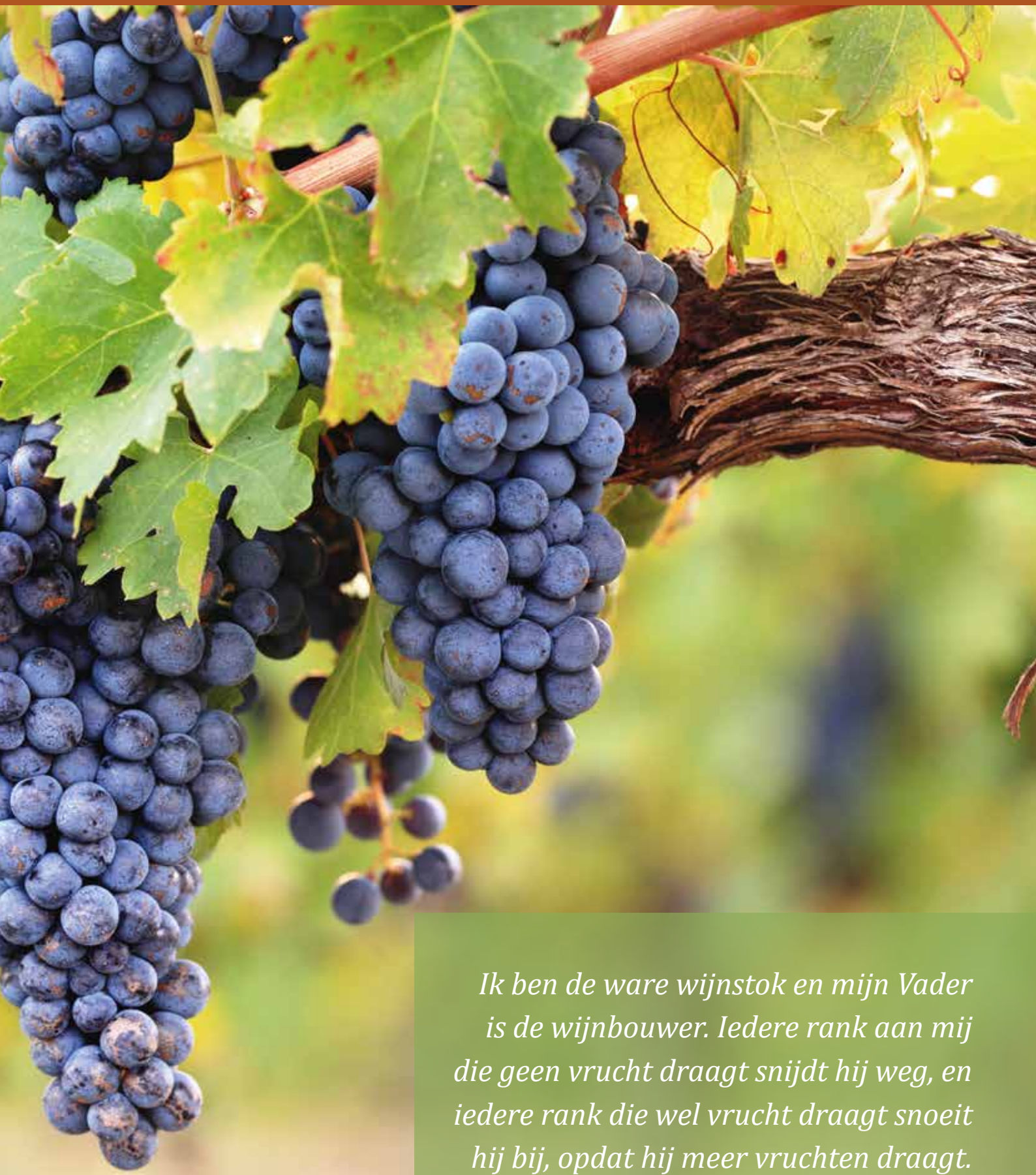

Ik ben de ware wijnstok en mijn Vader is de wijnbouwer. Iedere rank aan mij die geen vrucht draagt snijdt hij weg, en iedere rank die wel vrucht draagt snoeit hij bij, opdat hij meer vruchten draagt.

Johannes 15:1-2

"De militaire wereld is directer en confronterender dan de burgermaatschappij"

Wilco Veltkamp, vlootpredikant

Ds. Wilco Veltkamp is er eerlijk over: als vlootpredikant zie je niet veel van de hand van God in de mensen om je heen. God zien in kleine dingen, daar gaat het in de wereld van de militairen om. En die zijn het die je als krijgsmachtdominee te zien krijgt.

Ds. Wilco Veltkamp (1960) is sinds augustus 2006 krijgsmachtpredikant. Hij is namens de GKv door de kerk van Almere 'uitgezonden' en als vlootpredikant werkzaam bij de Koninklijke Marine, geplaatst bij de Mijnendienst (explosievenopruiming op zee). Voordat Veltkamp vlootpredikant werd, was hij, na een carrière als beroepsmilitair, gemeentepredikant in Zaandam (1995) en Almere-West (2002). Hij is getrouwd, vader en opa.

Tijdens de diensten geeft Veltkamp een zegen aan het begin en einde van de bijeenkomsten. De preek heeft een duidelijk christelijke boodschap – hoewel het voor een doorgewinterde kerkbezoeker misschien 'inhoudelijker' kan. Kerkelijke liederen worden in de militaire samenkomsten niet gezongen. "Voor de muziek maak ik gebruik van onder meer U2, Johnny Cash, Elvis Presley en allerlei andere artiesten, zoals Marco Borsato, Queen of Nick Cave. In die teksten kun je vaak een zinvolle, zelfs christelijke betekenis leggen, die van minder kerkse taal is doorspekt dan de bekende kerkliederen."

"Je bent eigenlijk meer een maatschappelijk werker dan daadwerkelijk dominee, maar er straalt wel iets uit van je functie binnen de marine. De militaire wereld is directer en confronterender dan de burgermaatschappij, maar daardoor niet meer of minder christelijk. Je kunt mijn werk een klein beetje vergelijken met dat van een zendeling: je wordt namens de kerk erop uitgestuurd om er te zijn."

Klaarstaan

"Dat vaak 'er alleen maar zijn' is het grootste verschil tussen een gemeentepredikant en een krijgsmachtpredikant: waar een 'gewone' dominee meer op afstand zijn gemeente geestelijk toerust, is een dominee van Defensie dus meer een maatschappelijk werker," vertelt hij. "Mijn werk bestaat voor een groot gedeelte uit 'walking and talking around': ik loop rond tussen de militairen en luister naar hun verhalen. Bij lange na niet alle gesprekken gaan over het geloof, maar wel over wat de beroepsmilitairen bezighoudt. Dat varieert van privéaangelegenheden tot aan de impact die de bezuinigingen van twintig jaar op het werk heeft en die enorm frustreert.
De gesprekken gaan niet over koetjes en kalfjes, maar over henzelf. Dan is het fijn dat er een dominee is die vrijgesteld is van het 'echte werk' en voor de mannen en vrouwen klaarstaat."

Verschil

Dat verschil uit zich ook onder meer in het geestelijke werk dat de vlootpredikant doet. "Als gemeentepredikant geef je catechisaties, je verleent crisispastoraat, je legt de leer uit aan de volgende generaties. Eigenlijk mis je de 'echte wereld' een beetje als je in de kerk voorganger bent. Bij het leger is het juist andersom: je staat midden in de samenleving, waar het leger een afspiegeling van is, maar je bent veel minder bezig met geestelijke zaken. Je geeft veel van jezelf, omdat je altijd als 'maatschappelijk werker' proactief bent richting de militairen."

'Walking and talking around'

Een ander verschil is dat een dominee in dienst van het Ministerie van Defensie 'rijker' is. Veltkamp licht toe: "Je wordt op de boot door iedereen als 'dominee' aangesproken, en dat herinnert je voortdurend aan je taak die je hebt. Is dat tegenwoordig in de gemeente niet heel anders?"

Zelf beroepsmilitair

Daarnaast zie je Gods hand aan het werk bij de soldaten, zonder gelijk aan te wijzen hoe Hij dat doet. Je bent binnen het leger al blij als iemand het over 'hogerhand' heeft, terwijl zo'n woord bij een gewoon gemeentelid veel minder teweegbrengt. Het gaat om de gewone kleine dingen in het leven van alledag. Een mooi boek daarover, waar ik veel aan heb gehad op zee, is *Het gewone leven in den spiegel van het boek Ruth* van K.H. Miskotte."
Veltkamp weet waar hij het over heeft. Tot zijn 24e jaar was hij zelf beroepsmilitair, waarna hij in Kampen theologie studeerde. Aan de Broederweg miste hij soms de 'heidenen' uit de militaire wereld. Als gemeentepredikant was hij al actief binnen het Deputaatschap Geestelijke Verzorging Militairen. Maar nadat de Generale Synode van Berkel en Rodenrijs 1996 toestemming gaf aan predikanten om te solliciteren, probeerde hij bij Defensie aan het werk te komen. En in 2006 lukte dat.

Kerkdiensten

Naast voorgaan in de kerken in zondagse erediensten, gaat Veltkamp met enige regelmaat ook voor in kerkdiensten op zee. “Dit noem ik geen vieringen, zoals protestantse collega’s weleens doen. Het gaat bij mijn bijeenkomsten zeker om een kerkdienst, hoewel het er anders toegaat dan in de diensten aan wal. Naar zo’n bijeenkomst komen 13 tot 15 militairen. Dat is ongeveer tien procent van het aantal collega’s. Dat lijkt niet veel, maar je zou wensen dat in de burgermaatschappij ook tien procent van de bevolking naar de kerk zou gaan.”

Aan de Broederweg miste hij soms de ‘heidenen’ uit de militaire wereld

Behalve de zondagse kerkdiensten verzorgt hij ook herdenkingsdiensten, waar hij als dominee bijvoorbeeld het Onze Vader bidt met de aanwezigen. “Afgelopen 15 augustus mocht ik bij zo’n herdenking in Den Helder een overweging uitspreken; die heb ik afgesloten met een gebed. Je hebt als defensiepredikant ook te maken met veteranen – zo’n dienst maakt indruk, vanwege de verhalen van deze veteranen.”

Mededogen

In het najaar van 2013 is Veltkamp vier maanden mee geweest met een schip naar de West, het Caribische deel van de wereld, voor kustwachttaken en antidrugsoperaties in samenwerking met de Amerikanen. “Er werden verschillende drugstransporten onderschept. We hebben drie keer enkele gevangen koeriers een paar dagen aan boord gehad. Het zijn natuurlijk niet de grote bazen in dit systeem, maar eerder meelopers. Mijn bijdrage was het houden van minikerkdiensten, drie keer, telkens wanneer deze gevangenen aan de US Coast Guard werden overgedragen. Deze drugsjongens kijk je in de ogen, je bidt het Onze Vader met ze en je zegent ze. Dat is bijzonder, maar ook lastig. Militairen kijken toch met minder mededogen naar deze drugskoeriers dan de dominee.”

Diepgang

Mist Veltkamp niet het reguliere predikantenbestaan? “Ik mis zeker bepaalde onderdelen van het gemeentepredikantschap. Je hebt als krijgsmachtpredikant geen echte preekvoorbereiding, je mist je bekende liturgie, de gebeden die je met je eigen gemeente bidt – dat alles is nu niet meer je corebusiness. Maar daar staat wel wat moois tegenover.”

Militairen kijken met minder mededogen naar drugskoeriers dan de dominee

Een van die bijzondere dingen is de wekelijkse bijbelstudieavonden op dinsdag op de marinebasis in Den Helder. Deze avonden worden doorgaans bezocht door christenen, maar worden wel gegeven vanuit de krijgsmacht. “Het voorbereiden van zo’n avond geeft bij mij extra diepgang als predikant,” vertelt hij. “Diepgang die er in vergelijking met voorgangers op de wal misschien een stuk minder is.”

Kleine gewone dingen

“Maar laat ik het duidelijk stellen: je wordt als vlootpredikant er telkens weer bij bepaald dat de wereld één geheel is en dat God daar de schepper van is. Deze gedachte is typisch gereformeerd, en ik vind het terug op het schip. Daar komt bij dat het hem bij dit werk zit in de kleine gewone dingen: je moet oog hebben voor de zwakke mens en het zwakke element in de sterke man en vrouw. Dit lijkt misschien iets kleins, maar wie het kleine niet eert, is het grote niet weerd.”

Een ‘vlootpredikant’ is feitelijk krijgsmachtpredikant en valt onder het officierenkorps. Namens een kerkverband wordt de krijgsmachtpredikant beschikbaar gesteld aan het Ministerie van Defensie. De Diensten Geestelijke Verzorging bij Defensie bestaan uit 140 geestelijk verzorgers: van humanist tot moslim, van vrijzinnige protestanten tot rechtzinnige gereformeerden.

Pap

Deze anekdote las ik eens in een versleten studieboek over opvoeding. Maar lees vooral door. Aan het eind krijg je van mij een praktische toepassing die de schrijver van het boek waarschijnlijk met ontzetting zou vervullen, maar die je stressvolle leven aanzienlijk gaat verlichten.

Er was eens een klein, gelovig meisje. Ze werd tijdens de Tweede Wereldoorlog ondergebracht bij mensen op het platteland. Dat is natuurlijk een bijzonder griezelige ervaring voor een ontheemd, eenzaam stadsmeisje. Maar knagende honger is nog griezeliger, dus haar ouders stuurden haar naar een bevriend boerenechtpaar. Iedere avond voordat ze ging slapen, kreeg ze een lekker bordje pap. De lieve pleegouders waren dat zo gewend en hun eigen nazaten waren daar stevige kerels van geworden. Maar dat eigenwijze kleine kind vertikte het om de haar aangeboden pap op te eten. Wat ze ook probeerden, het kindje schudde haar koppige hoofdje en hield de mond stijf dicht. Ten einde raad gebruikten de pleegouders hun laatste troef. Het kindje kreeg te horen dat de schepper van koe en koren het gedrag van papweigerende kindjes zeker niet zou goedkeuren. Maar zelfs deze (on)pedagogische chantagepoging hielp niet. Het bordje bleef onberoerd en werd uiteindelijk maar in de keuken gezet. Het meisje ging koppig en onbesmet door vreemde paphapjes naar bed.

Midden in de nacht begon het hevig te onweren. De bezorgde pleegouders gingen kijken of het kindje niet bang was bij dat woeste hemelgeweld. Het bedje was echter leeg. Het huis werd doorzocht en in de keuken vonden ze haar. Ze zat aan tafel de koude pap te eten. Tussen de onweersslagen hoorden ze haar vertwijfeld zeggen: ‘Dat is toch wel erg veel gedonder om een bordje pap.’

Dan komt nu de beloofde praktische toepassing. Die kost weinig tijd en is enorm stressverlagend. Stel, je krijgt woorden met je weerbarstige puberdochter, je nare baas, een lastig gemeentelid of dominante schoonzus. Kies maar uit. Wat onschuldig begint, eindigt in een daverende ruzie. Op het hoogtepunt daarvan mompel je zachtjes voor je uit: ‘Dat is wel erg veel gedonder om een bordje pap.’ Heerlijk, hè. Dat lucht op. Probeer het maar.

Onbesmet door vreemde paphapjes naar bed

Truus van der Laan-Barnhard uit Veenendaal is huisvrouw en moeder van vier volwassen kinderen en oma van zes kleinkinderen. Ze schrijft al zo’n 45 jaar als liefhebberij.

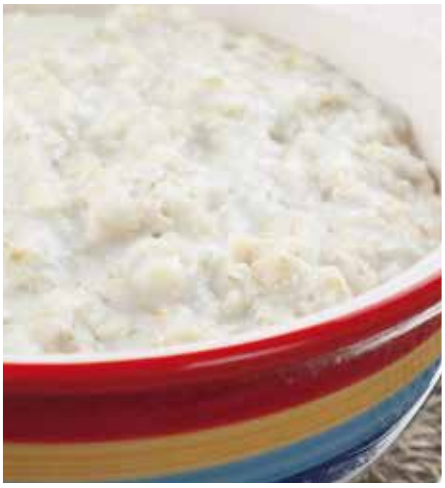

Koning in de knel

‘Plaats, Sire, onder zulk een Wetsvoordracht Uwe Koninklijke handteekening nooit!’ Met die oproep eindigde een smeekschrift, dat werd aangeboden aan koning Willem III in 1878.

Honderdduizenden christenen zetten hun handtekening onder dit smeekschrift. De actie is bekend als het Volkspetitionnement. Aanleiding hiertoe was een nieuwe onderwijswet die het oprichten en onderhouden van christelijke scholen, ‘Scholen met den Bijbel’ heetten die toen, sterk bemoeilijkte.

Op zichzelf was die wet een hele verbetering: het aantal leerlingen per klas ging van zeventig naar veertig, de opleiding verbeterde, er kwamen meer onderwijzers met meer rechten en het rijk vergoedde een deel van de kosten aan de gemeente. Alleen kregen ouders die zelf een school oprichtten geen vergoeding. De minister zag het christelijk onderwijs als ‘de vlieg die de zalf stinkend maakt’.

In de negentiende eeuw hadden liberalen veelal de macht in de Eerste en Tweede Kamer, soms met conservatieven en antirevolutionairen. Er was alleen stemrecht voor mensen met een hoger inkomen, die een vastgesteld bedrag aan belastingen betaalden.

Beroep op de koning

Probleem werd nu dat mensen via de belasting meebetaalden om openbare scholen te onderhouden én daarnaast de gestegen kosten voor de eigen school moesten opbrengen. Het smeekschrift vroeg: ‘Zou dat goed zijn in een land dat van oudsher bekend is om zijn gewetensvrijheid, dat er geen “School met den Bijbel” meer kan zijn?’

Christelijk onderwijs mocht niet alleen zijn weggelegd voor de rijken of een aalmoes voor de armen, maar was een recht, ook voor arme onderdanen.

Christelijk onderwijs als 'de vlieg die de zalf stinkend maakt'

Ze schreven over het 'heilig belang van hun kroost' en wezen op de belofte die ze bij de doop hadden gedaan om de kinderen in hun opvoeding bij Gods Woord te houden. Ze deden een rechtstreeks beroep op de koning: 'Daarom dan, geëerbiedigde Koning, neemt een deel van uw volk zijn toevlucht tot Uwer Majesteits troon.'

Verschil van mening

Sinds de Franse revolutie woedde al de schoolstrijd als gevolg van de scheiding van kerk en staat. De staat verplichtte zich tot het zorgen voor goed openbaar onderwijs. In de Onderwijswet van 1806 lag de nadruk op het onderwijzen van maatschappelijke en christelijke deugden. Er was echter geen protestants of katholiek onderwijs toegestaan. In 1848 volgde een grote grondwetswijziging, die in 1857 uitgewerkt werd voor het onderwijs. In de wet werd gesteld dat het geven van onderwijs vrij was, maar 'er wordt overal in het rijk voldoende openbaar onderwijs gegeven'. Dat werd een beruchte zin.
Onder leidinggevende protestanten bestonden grote verschillen van mening over het onderwijs. Wat was wijs? Een openbare christelijke school? Of alleen maar onderwijs via door ouders opgerichte scholen? Of facultatief? In de jaren daarna kwam er veel actie van christelijke kant.

Allerlei verenigingen en onderwijzersbonden werden opgericht, zoals in 1860 het Christelijk Nationaal Schoolonderwijs. Het *Antischoolwetverbond* (1872) was meer politiek bezig. In 1872 kwam er een christelijke krant, *De Standaard*. De rooms-katholieken kenden het *Mandement* van de bisschoppen van 1868, dat het belang van katholiek onderwijs beklemtoonde. Men diende voorstellen in in het parlement, maar geen voorstel haalde een meerderheid.

Honderdduizenden handtekeningen

Toen in 1878 de nieuwe strenge wet werd aangenomen in de Kamers, barstte de bom. De niet-stemgerechtigden vroegen de koning de wet niet te tekenen.
Het Christelijk Nationaal Schoolonderwijs organiseerde daartoe vanaf mei een handtekeningenactie via haar hulpverenigingen. Kiesverenigingen en kerkenraden deden mee. Men hield een bidstond en daarna lag de handtekeningenlijst in de kerkenraadskamer.

Een bidstond, en een handtekeningenlijst in de kerkenraadskamer

Sommigen gingen langs de deuren. Binnen vijf dagen werden ruim 305.000 handtekeningen opgehaald. Daarnaast steunden 306 hervormde en 108 christelijk-gereformeerde kerkenraden de actie. Ook de katholieken brachten 106.000 handtekeningen bijeen. Deze hoeveelheid stond in schril contrast met de maar 122.000 stemgerechtigden in Nederland!

Communistisch

Een delegatie van protestanten bracht de handtekeningen, in groene banden met oranjelinten, op 3 augustus 1878 naar paleis Het Loo in Apeldoorn waar Willem III woonde. 's Middags om twee uur ontving de koning hen. Leden van de delegatie namen elk een band mee onder de arm en na een toespraak werden ze aan de koning overhandigd. Die reageerde met instemming. 'Leve de koning,' riep de delegatie. Veertien dagen later tekende de koning toch, onder druk van zijn kabinet dat de actie 'communistisch' noemde en hem dreigde met grote onenigheid met de Kamers.

Collecte

Toch was de actie niet voor niets. Een half jaar later kwamen afgevaardigden van de actiecommissies bijeen en richtten de 'Unie Eene School met de Bijbel' op. Die organiseerde jaarlijks een collecte om christelijk onderwijs mogelijk te maken. De eerste collecte leverde 43.000 gulden op en de bedragen stegen jaarlijks.

Artikel 23

Pas in 1917 kwam er financiële gelijkstelling tussen openbaar en bijzonder onderwijs. In de grondwet staat nu nog steeds artikel 23, dat de vrijheid van onderwijs en de subsidiëring regelt. Een artikel dat in de afgelopen jaren weer regelmatig onderwerp van discussie is geweest.

Joke Heijs heeft geschiedenis gestudeerd en woont in Zwolle

Wanneer de verschillen tussen arm en rijk groter worden, laten de rijken grotere woningen met meerdere vertrekken voor zich bouwen. In die luxe woningen zetten ze ligbanken en andere dure voorwerpen. Amos verwijt de zorgeloze burgers van Samaria en Sion dat ze feestvieren op ivoren bedden. Dat zullen houten bedden geweest zijn, die waren ingelegd met ivoren figuren; echte kunstvoorwerpen die onze musea graag in hun bezit zouden hebben.

Woongenot

De kunstenaars die zulke voorwerpen vervaardigden behoorden tot de middenstand, maar de meeste mensen leefden van de ene dag in de andere. Die meerderheid woonde in lemen huizen. Een kubus met een deuropening waarin het gezin 's nachts kon slapen. Overdag speelde het leven zich vooral buitenshuis af.

Reumatiek

Bij zo'n huis van onze bijbelse broers en zusters moet je vooral niet denken aan onze gezellig ingerichte woningen. Het huis had vaak een lager gedeelte voor het kleinvee en een hoger gedeelte, een soort podium, voor de mensen. Je zou in dat huis aardewerken kruiken vinden voor water, meel, olie en dergelijke. Verder wat gereedschappen en manden. Dat was het dan wel.

Lemen huizen, een kubus met een deuropening

Geen stoelen, tafels en bedden. De mensen aten gezeten op de grond rondom een grote schotel. In die schotel groenten of vruchtenmoes, boter, kaas en dergelijke, maar zelden iets van vlees. Schapen en geiten hield je voor de melk, de wol en het haar. Slachten deed je alleen in geval van nood. Het voedsel werd door de disgenoten met de vingers en een stuk brood naar de mond gebracht. De avondmaaltijd nam men voor het slapengaan; dat deed men bij zonsondergang. Voor noodgevallen was er een olielampje in huis. Maar alleen voor noodgevallen: je gaat geen kostbare olie verbranden om licht te maken als iedereen toch ligt te slapen. Men sliep op een dun matrasje of een matje; in koude nachten rond een

hoopje nagloeiende kooltjes met hun voeten naar de warmte. Dat de slaapmatjes niet erg gerieflijk waren, laat zich verstaan. De kou uit de grond kon er makkelijk doorheen trekken. Opgravingen hebben laten zien dat reumatiek door alle eeuwen heen een wijdverbreide ziekte is geweest in Israël.

Buitenste duisternis

In de tijd van het Nieuwe Testament lieten de rijkere mensen woningen bouwen naar Romeins model. Het waren woningen zoals je ze vandaag nog in Limburg kunt zien: meerdere vertrekken rondom een vierhoekige binnenplaats. Behalve de poortdeur naar de binnenplaats hadden de buitenmuren geen openingen.

Vooral niet denken aan onze gezellig ingerichte woningen

Dat was niet voor de privacy, maar om het rovers en andere criminelen lastig te maken. Wat die pricacy betreft, zolang de deuren openstonden, kon iedereen de binnenplaats betreden. Die was 's nachts redelijk verlicht door het licht dat vanuit de vensters in de muren naar buiten straalde. Dit heette de binnenste duisternis. Niemand vond het erg als er door de vensters naar binnen gekeken en naar de gesprekken geluisterd werd. Tot de grote deuren gesloten werden voor de nacht. Als je dan buiten stond kwam er geen straaltje licht meer op je af: je stond in de buitenste of uiterste duisternis, het beeld van de hel (Mat. 25:30).

Weet-je

Groeien in Christus

In deze gemeenteschets geeft ds. R.J. Vreugdenhil praktische aanwijzingen om als gemeente met elkaar te spreken over geloofsgroei. Het gaat daarbij om groei van je leven met de Heer in de dagelijkse dingen. Het gaat niet om het begin van het geloof, maar om mensen die al geloven. De schets bestaat uit drie delen: voor de jeugd tot 16 jaar, voor jeugd vanaf 16 jaar en voor volwassenen. De schets is gratis te downloaden via www.steunpuntbijbelstudie.nl.

Thema's *WegWijs* 2015

Januari/februari	Gezag
Maart/april	Hemelvaart en Pinksteren
Mei/juni	Bidden
Juli/augustus	Thema Bijbelstudiedag
September/oktober	Thuis in Gods huis (veranderingen)
November/december	Adventsprofetieën

Nieuwe cursussen AKZ+

- *Leren bidden*
  Met prof. dr. W. van 't Spijker, dr. J. Douma, prof. dr. G.C. Den Hertog.
  Vanaf 29 oktober in Zwolle.
- *Kerkrecht: knellend of helpend*
  Met drs. M. Renkema-Hofman, prof. dr. H. Selderhuis, mr. L. Verheij.
  Vanaf 27 oktober in Apeldoorn.
- *Bijbelboeken OT*
  Genesis (dr. M.J. Paul), Jozua (dr. K. van Bekkum), Prediker (E. Brink PhD), Jeremia (dr. H. Lalleman-de Winkel), Nahum (prof. dr. H.G.L. Peels).
  Vanaf woensdag 29 oktober in Apeldoorn.

Meer informatie www.akzplus.nl.

Als je een *Weet-je* voor ons hebt dat ook voor anderen belangrijk kan zijn, stuur het dan naar redactie@bijbelstudiebond.nl.

Guido groeide in geloof

De Confessio Belgica kennen wij als de Nederlandse Geloofsbelijdenis. Guido de Brès is de opsteller hiervan. Hij werd opgevoed in de rooms-katholieke kerk. En het is heel bijzonder te lezen dat hij door persoonlijke bestudering van de Bijbel ertoe is gekomen te breken met de kerk van zijn jeugd. Nog voordat hij 25 jaar was, koos hij de kant van de Reformatie.

Guido moest vluchten naar Engeland en later weer naar Frankrijk. Tijdens zijn reizen heeft hij de vooraanstaande mannen van de Reformatie ontmoet. Waarschijnlijk ook Calvijn. Op een gegeven moment is hij teruggekeerd naar Doornik in België. Daar werkte hij als predikant. Hij woonde in een armoedig huis. Een klein tuinhuisje bij de stadwallen was zijn studeerkamer.

Studeerkamer: een klein tuinhuisje bij de stadwallen

In dit tuinhuisje heeft hij de Nederlandse Geloofsbelijdenis opgesteld en in de nacht van 1 op 2 november 1561 over de muur van het kasteel in Doornik geworpen. Met een begeleidende brief voor de koning van Spanje. Guido wilde laten zien dat hij zich niet alleen keerde tegen de rooms-katholieke leer, maar net zo goed tegen de leer van de oproerige dopersen. De rooms-katholieken schoren de gereformeerden en dopersen gemakshalve over één kam. In de ogen van de paus en zijn trawanten waren het allemaal revolutionaire ketters.
Direct hierna moest hij vluchten.
De inquisitie nam zijn bibliotheek in beslag. Na allerlei omzwervingen is hij in Valenciennes gevangen genomen. Daar werd hij op 31 mei 1567 aan de galg gehangen. Hij was toen 45 jaar.
In blijmoedig geloofsvertrouwen heeft hij zijn belijdenis met de marteldood bezegeld.

Dat Guido de Brès in de twintig jaar na zijn bekering sterk mocht groeien in het geloof, is wel duidelijk uit de brieven die hij heeft geschreven. Twaalf dagen voor zijn dood heeft hij vanuit de gevangenis een laatste brief aan zijn moeder geschreven die getuigde van de hoop en het geloof waaruit hij leefde.

Mijn lieve moeder, ik bid u, wees goedsmoeds te midden uwer droefheid, en draag deze beproeving, u van God toegezonden, met geduld en met blijdschap, wetende, dat het het welbehagen Gods is, hetwelk men in geenen deele mag weerstaan, al ware het ook, dat men hiertoe de macht hadde. Leef het overige uwer dagen in de vreeze Gods, blijf mijner gedachtig, als ook dat ik mijnen God gediend heb tot in den dood.

Ds. L.W. de Graaff is emerituspredikant en woont in Heerde

De tekst van de hele brief is te vinden op www.steunpuntbijbelstudie.nl, evenals meer informatie over de Nederlandse Geloofsbelijdenis en Guido de Brès.

One way or another

Wij wonen aan het eind van een doodlopend straatje. Alles en iedereen die nummer 13 voorbij is, belandt onherroepelijk bij ons op nummer 15. Dat is niet alleen duidelijk en overzichtelijk, maar ook heel veilig vanwege de sociale controle; buurman weet precies welk gespuis zich naar ons erf begeeft.

De bekende afbeeldingen van de brede en de smalle weg zijn ook heel duidelijk en overzichtelijk. De brede weg, met als eindpunt de hel, voert langs de schouwburg, de kermis, het casino en de zondagstrein. De smalle weg is maar een klein paadje dat via allerlei obstakels door een smalle poort, langs een lange trap via de kerk en het huis van barmhartigheid, uiteindelijk bij de hemelpoort uitkomt.

De weg is een metafoor die vaak gebruikt wordt in de Bijbel. Jezus zegt: 'Ik ben de weg, de waarheid en het leven' (Joh. 14:6). De brede en de smalle weg vind je in Matteüs 7, Gods wegen in Romeinen 11 en volgelingen van Jezus worden *aanhangers van de Weg* genoemd in Handelingen.
Dan heb je nog de koninklijke weg, een weg ten leven en een lijdensweg. En er is vast nog meer. Als bijbellezer ben je met het figuurlijk gebruik van het woord weg dus wel vertrouwd.

In het dagelijks leven hebben we het over onze levensweg of ons levenspad. Maar dan wringt het toch met dat mooie overzichtelijke plaatje. Het is niet zo dat het pad met alles erop en eraan klaarligt. Een levenspad is voor iedereen heel persoonlijk. Kiezen welke weg je wilt of kunt gaan; accepteren dat je een weg wordt gewezen en dat andere wegen geblokkeerd zijn voor jou; of steeds weer nieuwe afslagen kunnen of moeten nemen. Het kan je een leven lang bezighouden.

Het kan heel veel stress opleveren om de goede weg te kiezen. Soms is het ook verrassend eenvoudig, omdat het geen fluit uitmaakt of je de ene of een andere weg kiest. Hobbels, bobbels en obstakels zijn er op elke weg. Belangrijker is het einddoel en of er genoeg ruimte is om God onderweg mee te nemen. Veiliger kun je het niet krijgen.

Ida Nijman-Stegeman, Toos Slot-van der Woerd en Riet Steenbergen-Busstra

Uitdagen tot antwoorden

Een boek met bij ieder hoofdstuk een QR-code moet wel een boek voor jongeren zijn. Bijna iedere jongere heeft immers een smartphone. Met die QR-code krijg je links naar de weekagenda, liederen van Sela of *Psalmen voor Nu*. Ook kun je elke dag een bijbeltekst toegestuurd krijgen.

Het boek is een onderwijsmethode voor catechisatie aan mensen die belijdenis van hun geloof willen doen. En wat voor een; ik wil de kerkenraad feliciteren die deze methode uitkiest en verwacht dat honderd procent van de jongeren zich inzet met dit boek en de verdere mogelijkheden.
In het boek staan twintig lessen met elk een duidelijke leskern; deze worden achter in het boek nog eens op een rijtje gezet. En er zijn extra bijlagen voor jongeren, catecheten, kerkenraad en gemeente.

Er moet een keus gemaakt worden

Elke les begint met een bijbehorende plaat en een weekagenda met bijbelgedeelten om te lezen. Verder een rubriek met verhalen over jongeren op belijdeniscatechisatie. Er is een verdiepingspagina en een werkplaats met opdrachten. Bij iedere les wordt een korte samenvatting gegeven. Er moet dus een keus gemaakt worden en een les zal dus nooit meer saai zijn! Ook de catecheet moet creatief zijn en dat biedt een mooie uitdaging.

Het is een duidelijk boek, ook voor moeilijke lezers; er worden korte zinnen gebruikt en er is sprake van een goede verhaallijn. We volgen een groep jongeren die we na de eerste kennismaking in elk hoofdstuk een beetje beter leren kennen, en we lezen waar ze tegenaan lopen: bijvoorbeeld Johan die nogal teleurgesteld is in de kerk: de ouderling die hem geen aandacht geeft en zijn ouders wel; hij voelt zich tekortgedaan. Het *intelligent design* gaat men niet uit de weg. Geloof en wetenschap hebben hun eigen terrein en grenzen, kennis en begrip van mensen is beperkt.

Voor ouders is het ook een mooi boek om in te kijken/lezen. Je kunt je vaak al volwassen kinderen ondersteunen en tot goede gesprekken komen. Er staat in elk gedeelte zoveel om over te praten dat er op een catechisatieavond wel wat blijft liggen. Het is dus een gelegenheid bij uitstek om als oudere in gesprek te gaan met de belijdeniskandidaat. De kerkenraad krijgt een tip: maak de namen van hen die belijdenis willen doen op tijd bekend, zodat de gemeente ook werkelijk in staat is mee te leven.

Kan een belijdenisboek ingezet worden in elke achttien^{+}-groep? Ook voor hen die nog geen keus hebben gemaakt of nog niet willen maken is het een prachtig boek; het daagt je uit te antwoorden of in elk geval te zoeken naar antwoorden. Sta open voor elkaar. Gelukkig is er altijd troost vanuit Gods Woord. Om met elkaar in een groep te spreken moet er onderling vertrouwen zijn en dat moet groeien, dat moet je de tijd geven. En als volwassene moet je dat aan je kinderen overlaten. Zij zijn toch ook volwassen in het volgen van Hem. (INS)

GELOOF.NU – belijdenisboek. Methode voor geloofsonderwijs, 2013, Buijten & Schipperheijn *Motief* Amsterdam, ISBN 978-90-5881-736-5, 144 pag., € 17,90

100% anders

Een boek dat is ontstaan door de worsteling van de schrijver, Tim Chester, om te willen veranderen. Vragen als: wie is God, wie is mijn medemens, wat zijn zonden, hoe leef ik en dergelijke kwamen bij hem op. Hij zocht (als gemeentestichter) naar antwoorden in de Bijbel.
Het boek gaat over hoop op Christus, verlangen naar vergeving en blijvende verandering van ons hart. Onderwerpen als kerkkeuze komen niet aan de orde.
Na de inleiding zijn er tien hoofdstukken en er wordt afgesloten met een omvangrijke opgave van gebruikte literatuur (veelal Engels). Ieder hoofdstuk bevat een vraag met een uitgebreid antwoord. Vooral in het begin van het boek komt een en ander wat langdradig/herhalend over. Later komen er meer praktische punten naar voren. Ieder hoofdstuk wordt afgesloten met twee kaders: *om over na te denken* en *het veranderingstraject*.
Hoewel ik bij het lezen van dit boek ook wel punten tegenkwam waarbij ik vraagtekens zet, was het goed om te lezen. Je wordt je weer meer bewust van het bijzondere van een leven met God, Hij die ons verlost van onze zonden.

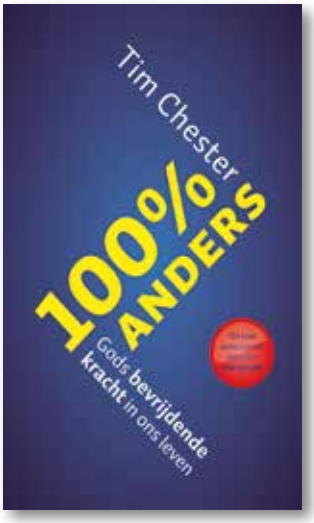

Het boek is geschikt voor persoonlijke bijbelstudie, onder andere door veel verwijzingen naar bijbelteksten. De schrijver beveelt het zelf vooral aan als gespreksstof voor mensen die de weg naar God willen zoeken en hun dagelijks leven daaraan willen aanpassen. (TSW)

Tim Chester, *100% anders. Gods bevrijdende kracht in ons leven*, 2011, Plateau Barneveld, ISBN 978 90 5804 059 6, 218 pag., € 14,90

Zo zou je kunnen geloven

De schrijver van dit boek stelt zichzelf vragen als: Moet dat, geloven? Zou het kúnnen? Zou het iets te bieden kunnen hebben, of je nu christelijk opgevoed bent of niet?
Hij gaat op verkenning uit en zoekt antwoorden, vooral op de vraag hoe het *kan*, dus niet hoe het *moet*.
In het eerste hoofdstuk weet hij direct te boeien door de vraag te stellen: wat zou je antwoorden als iemand vraagt in vijf minuten te zeggen waar jouw geloof over gaat? Een mooie opening! Hij bespreekt hierna in de hoofdstukken 2-6 verschillende manieren van geloven, van verschillende soorten christendom. Vanaf hoofdstuk 7 werkt hij dit uit. Dan komen er ook onderwerpen als bekering, kerk, doop, avondmaal, gerechtigheid en geloofsopvoeding aan de orde.
De slotzin van het boek: 'Net als je kinderen ben je opnieuw en steeds op de genade van Christus aangewezen om vergeving te krijgen, elkaar te kunnen vergeven en opnieuw te beginnen, totdat de Heer komt.' Mooi, naast alle punten die we niet samen delen.
Het boek is mooi om te lezen (wel veel lange zinnen) en te overdenken. Het is niet echt een boek voor bijbelstudie, maar meer voor algemene vorming, hoewel er aan het eind van de meeste hoofdstukken wel bijbelgedeelten genoemd worden om erbij te lezen. (TSW)

Maarten Wisse, *Zo zou je kunnen geloven*, 2013, Van Wijnen Franeker, ISBN 978 90 5194 465 5, 176 pag., € 14,95

Het beeld van God speelt buiten

De bijbel, een boek bomvol gezinsdrama en opvoedkunde! Pieter Both laat beide van begin tot einde langskomen. Ervaringen en lessen die te pas komen om te groeien in geloof, zowel voor ouders als voor kinderen.
De auteur neemt je mee naar Adam en Eva die moeten erkennen: onze zoon is een moordenaar, hij vermoordde zijn broer. De keuze tussen goed en kwaad verscheurt hun gezin.
Heel eigentijds vraagt de auteur zich af: hoe zullen ze aan hun beide kinderen teruggedacht hebben: van beide jongens een foto boven hun bed?
Ook komen die andere broers in beeld, Ismaël en Isaak. De ene zoon wordt de woestijn ingestuurd, de ander wordt vastgebonden op het altaar. Door hun vader. Hun vader!
Zo worden situaties die wij zo goed kennen uit de verhalen situaties van vandaag.
Bij de doortocht door de Jordaan zijn lessen in geloofsgroei in de maak als daar stenen worden neergelegd. Je hoort kinderen vragen: Mama, wat is dat?
En profetische opvoedkunde noemt Both de boodschap in de laatste boeken van het Oude Testament: Durf jij een Daniël te zijn?
Both schreef dit boek toen hij er, na het overlijden van zijn eerste vrouw, alleen voor stond om drie jonge kinderen op te voeden. Bijbelverhaal en praktijk vloeien in elkaar over. Zo kan hij, als hij zijn kinderen buiten in de modder ziet spelen, vol verwondering opmerken: 'Het beeld van God speelt buiten.'
Met veel plezier geschreven, met evenveel plezier gelezen. (RSB)

Pieter Both, *God begint klein. Bijbelse wijsheden over kinderen*, 2013, Buijten & Schipperheijn *Motief* Amsterdam, ISBN 978-90-5881-738-9, 226 pag., € 13,90

Een boek waar dit symbool bij staat is geschikt voor persoonlijke studie

Een boek waar dit symbool bij staat is geschikt voor gespreksgroep, bijbelstudiekring etc.

WWW ENZO

Website Gereformeerde Kerken vrijgemaakt

In de loop van de tijd worden websites nogal eens vernieuwd. Vergeleken met een paar jaar geleden ziet ook deze website er anders/moderner uit. Op de homepagina staan onder andere kort nieuws en een agenda. Maar je vindt een schat aan informatie onder de diverse rubrieken, weer onderverdeeld in subrubrieken.
Ook de adressen van plaatselijke kerken staan erop, waarbij je door kunt klikken naar de website van de betreffende kerk.
Neem eens een kijkje op ***www.gkv.nl.***

Die gelooft zal leven

Die gelooft zal leven,
maar wie heeft geloof?
Hoeveel koren is gebleven
in een gedorschte schoof?

Op den vloer van 't leven
liggen wij als vuil stroo.
God moge ons vergeven...
maar neemt Hij ons zoo?

Misschien blaast de wind vrij
een enkele aar.
Of wannend wint Hij
een paar korrels maar.

Hij zegt, als er iets is,
breng Ik 't in mijn schuur.
Ach, stroo waar niets is
gaat in het vuur.

Maar ons hart verloren
maakt Hij stil en zegt:
'k Heb geen ledig koren
op mijn wan gelegd.

Willem de Mérode
Uit: *Nu heb je 'ja' gezegd*

Voorbeeldige Voorbeelden

Opdracht & Opgave

Goed voorbeeld doet volgen! Wie wil dat nu niet: een goed voorbeeld zijn in je gezin, familie en vriendenkring. Op je werk of in je gemeente. Maar... zijn we voor de ander daadwerkelijk een sprankelend, warm, christelijk voorbeeld dat vraagt om navolging? Of lopen we de kantjes er af, worden we misschien voorbeeldmoe en laten we de moed zakken door allerlei omstandigheden? Ds. Roel Meijer (1964) zal het onderwerp *Voorbeeldige Voorbeelden* voor ons inleiden. Hij weet wat het is om voorbeeld te zijn en te blijven. Wie zijn of waren zijn grote voorbeelden? Hij is predikant van de GKv in Hasselt en medeauteur van de catechisatiemethode *Follow Up*.

Foto: Ruben Timman/Nowords.nl

Daarna zal Arie Slob (1961) voor ons spreken. Hij is fractievoorzitter van de Tweede Kamerfractie van de ChristenUnie. Regelmatig horen en zien we hem optreden in de politieke arena van Den Haag en daarbuiten. Benieuwd zijn we hoe hij vanuit zijn politieke loopbaan een voorbeeld voor ons wil halen.
Er zal worden gecollecteerd voor Secteur 10 (zie kader).
Het belooft een fijne, inspirerende dag te worden

Het doel van Secteur 10 is om in een wijk in een stad in Burkina Faso de leefomstandigheden te verbeteren. Dit doen we door samen met de lokale bevolking een aantal projecten op te zetten en uit te voeren. Kleinschalige ontwikkelingshulp waarbij we mensen verder willen helpen om hun leefomstandigheden te verbeteren en in hun eigen levensonderhoud te kunnen voorzien.

Middagprogramma • workshops

Bijbelstudie, ds. Roel Meijer
Op een interactieve manier zal ds. Roel Meijer het ochtendreferaat met ons verdiepen en verbreden. En dat is hem op het lijf geschreven. Opnieuw in de schoolbanken!

Taart maken, Liesbeth Meedendorp
Mijn grootste hobby is taarten maken. Ik geef ook workshops en ik wil jullie leren hoe je een boltaartje maakt: vullen, bekleden en decoreren met marsepein.

Creatieve verwerking, Gerrie Bekhuis en Lisa Drijfhout-Bekhuis
Voorbeeldig Herinneringsboekje: met verschillende materialen maak je je eigen herinneringsboekje. Wij hebben allerlei soorten papier, lintjes, tape, stempels, noem maar op. Je kunt het boekje opvullen met foto's, (bijbel)teksten en bijzondere gebeurtenissen van het congres of van jouw 'voorbeeldige voorbeelden'. Het boekje is zo te maken dat je het later altijd kunt blijven aanvullen!

Muziek, Wiejan van den Akker
Zoals altijd een veelbezochte workshop. Ook nu weer zul je verrast worden door de muzikale aanpak van de workshopleider.

Schilderen, Joke Leune
De kleur van je leven: in deze workshop nodig ik je uit om het thema 'voorbeeldige voorbeelden' op een creatieve manier te verbeelden op het doek. We visualiseren wat je aanspreekt in kleur en lijn.

Kleien, Alie van der Scheer
Hoe zie jij je voorbeeld? Dit kun je laten zien door je handen te laten werken in de klei.

Bloemschikken, Anneke Kappert
Bloemen kunnen een voorbeeld zijn van je leven. Welke kleur past bij jou, wat voor bloem vind je leuk en hoe ga je dit dan verwerken in een bloemstuk.

Voor meer informatie:
www.steunpuntbijbelstudie.nl.

We vragen om je voor 31 oktober 2014 aan te melden. Dat kan via de website www.AT-Tickets.nl. Daar kun je ook je keus maken voor het volgen van een workshop; daarbij wel een eerste en een tweede keuze aangeven.

Je kunt kiezen voor de volgende mogelijkheden:

- De hele dag + lunch € 25,-
- Ochtendprogramma: 2 lezingen € 12,50
- Middagprogramma: workshop € 12,50
- Lunch € 5,00

Plaats: Greijdanus, Campus 5, Zwolle | Tijd: 8 november 2014, 10.30 - 15.15 uur

In het volgende nummer

God en het kwaad

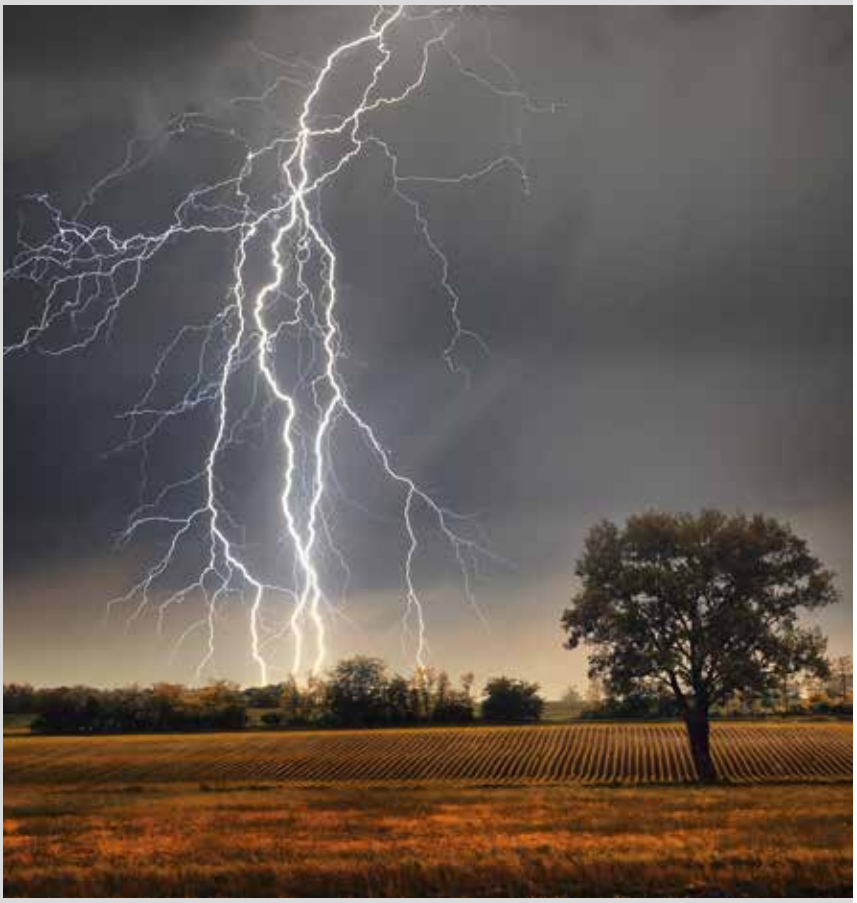

Rampen, epidemieën, oorlogen: straf van God?

Het kwaad is meer dan dorens en distels

De mens als dader van het kwaad

Het lijkt of het kwade meer aandacht krijgt dan het goede

Thema's volgende nummers

januari/februari	Gezag
maart/april	Hemelvaart en Pinksteren

Colofon

ADRESSEN

Voor de **inhoud** van *WegWijs*:
Toos Slot-van der Woerd, *redactiesecretaris*
Klaver 1, 7772 NX Hardenberg
tel. (0523) 368015
e-mail: redactie@bijbelstudiebond.nl

Voor **abonnementen, adreswijzigingen** etc.:
Administratie Gereformeerde Bijbelstudiebond
Postbus 7, 9780 AA Bedum
tel. (050) 3013636 (uitsluitend bereikbaar op woensdagochtend)
Voorkeur gaat uit naar contact per e-mail:
administratie@bijbelstudiebond.nl

Voor aan- en afmeldingen van **verenigingen** en andere zaken die de Gereformeerde **Bijbelstudiebond** betreffen:
Secretariaat Bijbelstudiebond
Postbus 499
8000 AL Zwolle
e-mail: info@bijbelstudiebond.nl

WegWijs is een uitgave van de Gereformeerde Bijbelstudiebond
Alles over de bond vind je op www.steunpuntbijbelstudie.nl

Redactie *WegWijs*
Hoofdredacteur: Riet Steenbergen-Busstra
Eindredacteur: Fenny Boiten-Tiggelaar
Redactieleden: Katrien Janssens-Salomons, Ida Nijman-Stegeman, Charlotte Scholtens-de Vries, Toos Slot-van der Woerd, Frits Tromp, Martin van Veelen

Abonnementen *WegWijs*
Particulier abonnement: € 17,50 per kalenderjaar (6 nummers)
Opzeggen: schriftelijk of via e-mail administratie@bijbelstudiebond.nl vóór 1 december
Leden van bij de Bijbelstudiebond aangesloten verenigingen krijgen *WegWijs* gratis.
Losse nummers verkrijgbaar door overmaking van € 3,50 op NL74 INGB 0000 8394 84 t.n.v. Geref. Bijbelst.bond te Bedum onder vermelding van '*WegWijs*' met jaargang en nr. + uw naam en adres

WegWijs is ook op **cd** en in **braille** verkrijgbaar via CBB, Christelijke Bibliotheek voor blinden en slechtzienden, Postbus 131, 3850 AC, Ermelo, tel. (0341) 565499

Overname van artikelen is alleen toegestaan na toestemming van de redactie

Vormgeving: IDD concept.communicatie.creatie www.idd.nu
Druk: Scholma, Bedum
ISSN-nummer 0929-2136

Werkcongres DV zaterdag 8 november 2014

Thema

Voorbeeldige Voorbeelden

Opdracht & Opgave

Ds. Roel Meijer zal dit onderwerp voor ons inleiden en Arie Slob, fractievoorzitter van de ChristenUnie in de Tweede Kamer, zal dit vanuit de politiek belichten.

's Middags zijn er de volgende workshops: bijbelstudie, creatieve verwerking, taart maken, schilderen, kleien, bloemschikken en muziek.

Plaats: Greijdanus, Campus 5, Zwolle | Tijd: 10.30 - 15.15 uur
Meer info: www.steunpuntbijbelstudie.nl